

Савіцький Владислав Русланович

студент 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С.В.

ВИТРАТИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ: СТРУКТУРНО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Витрати домогосподарств є сукупністю грошових і матеріальних затрат, які здійснюються для задоволення потреб людини з метою забезпечення її життєдіяльності та формування людського капіталу. Основними складовими сукупних витрат є споживчі й неспоживчі витрати.

Споживчі витрати в країнах з розвинутою економікою загалом класифікують таким чином: витрати на товари довгострокового користування; витрати на товари короткострокового користування; витрати на послуги. При цьому слід акцентувати, що для розвинених країн характерне зменшення питомої ваги витрат на харчування (при удосконаленні його складу за рахунок високоякісних і висококалорійних продуктів) і збільшення витрат на товари тривалого користування і послуги. В Україні структура споживчих витрат характеризується високою питомою вагою витрат на харчування і дуже низькою питомою вагою витрат на послуги.

Передусім зазначити, що середньомісячні сукупні витрати одного домогосподарства у 2018 р. становили 8309 грн., що на 16% більше, ніж у 2017 р. У середньому на одну особу витрати становили 3938 грн на місяць, у міських домогосподарствах – 4155 грн, у сільських – 3511 грн. Серед сукупних витрат 92% становили споживчі витрати, що на 0,9 в.п. менше 2017 р.

На харчування домогосподарства в Україні витрачали майже половину всіх витрат. Вартість харчування у 2018 р. у середньому на одну особу становила 64 грн. на добу проти 55 грн. у 2017 р.

За результатами опитування домогосподарств щодо самооцінки рівня їх доходів, проведеного у січні 2019 р., близько 4% домогосподарств повідомили, що рівень їх доходу не дозволив забезпечити навіть достатнє харчування. Серед багатодітних частка таких домогосподарств склала 14%. Сільські домогосподарства традиційно направляли на харчування

більшу частину сукупних витрат, ніж міські (відповідно 52% проти 48%) [1].

На купівлю непродовольчих товарів та послуг (без витрат на харчування поза домом) домогосподарства щомісячно спрямовували 39% сукупних витрат (у 2017 р. – 40%). Пересічне домогосподарство витратило на утримання житла (включаючи поточний ремонт), воду, електроенергію, газ, інші види палива 15% сукупних витрат (у 2017 р. – 17%), на оновлення гардеробу – 5%, на інші напрями споживання (на освіту, відпочинок і культуру, на придбання предметів домашнього вжитку, побутової техніки та поточне утримання житла, зв'язок, транспорт, охорону здоров'я тощо) – від 1% до 4% сукупних витрат [1].

У структурі витрат оплата житла, комунальних продуктів та послуг (з урахуванням суми безготівкових пільг та субсидій) становила 14% або 1155 грн. на місяць (у 2017 р. – 15% або 1101 грн.), серед міських домогосподарств – 15% або 1293 грн. (17% або 1217 грн.), серед сільських – 11% або 872 грн. (13% або 862 грн.). Розміри витрат домогосподарств на зазначені цілі зросли порівняно з 2017 р. на 5%, у міських – на 6%, у сільських – на 1,1%. Це пов'язано із підвищенням у 2018 р. порівняно з 2017 р. цін на послуги з утримання будинків та прибудинкових територій (на 31,9%), на водопостачання (на 17,0%), каналізацію (на 15,0%), природний газ (на 4,3%), електроенергію (на 3,8%), гарячу воду та опалення (на 3,6%) [1].

Підводячи підсумки, зазначимо, що структура й обсяги витрат населення перебувають у тісному взаємозв'язку із рівнем доходів, які отримують громадяни, та із суспільно-політичною ситуацією в країні. Проведене дослідження підтвердило, що в Україні спостерігається суттєва диференціація особистих витрат в залежності від регіону проживання громадян та соціального статусу особи. Відтак, на нашу думку, усунення зазначених диспропорцій і підвищення якісного рівня особистих витрат доцільно здійснювати за двома напрямками: по-перше, шляхом індивідуальних дій із збільшення витрат на розвиток людського капіталу безпосередньо громадянами; по-друге, формування ефективної соціально-економічної державної політики, зосередженої не лише на підтримці вразливих верств населення та вирівнюванні диспропорцій між доходами і витратами українців, але й спрямованої на підвищення рівня фінансової грамотності населення, стимулювання самозайнятості та розвитку

людського капіталу, що надасть додаткові можливості збільшення добробуту громадян.

Література:

1. Соціально-економічне становище домогосподарств України у 2018 році.
URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/gdvdlg/Arh_soc_ek_stan_dom.htm

Сенюра Юлія Ігорівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

ПРАКТИКА ВИКОНАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах процес планування та прогнозування доходів державного бюджету не втратив своєї актуальності, оскільки саме у процесі їх здійснення дається всебічна оцінка того, який обсяг фінансових ресурсів, що залучаються з допомогою цього механізму, в достатній мірі забезпечить виконання покладених на державу функцій і завдань. Об'єктивність, а отже, і результативність планування та прогнозування доходів бюджету справляють істотний вплив на обсяги і структуру бюджетних видатків і, відповідно, на пріоритети фіскальної політики загалом.

Планування являє собою процес підготовки сукупності рішень для дій у майбутньому, спрямованих на досягнення цілей із допомогою оптимальних засобів. Ефективність бюджетного планування, що охоплює такі стадії бюджетного процесу, як складання, розгляд і затвердження бюджетів, об'єктивно потребує органічної взаємодії органів влади, головним чином, на стадії формування показників дохідної частини бюджету, адже від неї напряду залежить видаткова частина бюджету [1, 58]

Процес планування та прогнозування доходів державного бюджету регулюються такими нормативними актами закріплено на законодавчому рівні зокрема, : Конституція України, Бюджетний та Податковий кодекси України, інші закони, що регулюють бюджетні й податкові відносини; закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм